

Рецензия

на дисертация за присъждане на образователна и научна степен „ Доктор “ по научна специалност 03. 03. 01. Терапевтична дентална медицина, в професионално направление 7. 2 Дентална медицина от област висше образование 7. Здравеопазване и спорт

на д-р Майя Деянова Колева, свободен докторант

на тема „Зъбна ерозия – епидемиология, клинични особености, лечение и профилактика на ранните стадии“

научен ръководител проф. Славчо Крумов Димитров, дм

от проф. Радосвета Иванова Василева, д-р, Ръководител на Катедра по Консервативно зъболечение, ФДМ, София, официален рецензент и външен член на научно жури, определено със Заповед № Р-109-396/22. 11. 2019 на Ректора на МУ, Варна и Протокол №1 (17. 12. 2019 г.) на Научното жури

Представеният от д-р Майя Деянова Колева комплект с документи е в съответствие с изискванията на Правилника на Медицински Университет-Варна. Тя е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в Катедрата по Консервативно зъболечение и орална патология, ФДМ - Варна с научен ръководител проф. Славчо Крумов Димитров (Заповед №Р-109-255/05. 08. 2015 г.). Отчислена е с право на защита със Заповед № Р-109-221/ 11. 07. 2019 г. Всички документи са приложени в електронен, а част от тях и в хартиен вариант.

Кратки биографични данни

Д-р Майя Колева е завършила основното си образование в училище «Захари Стоянов», гр. Варна през 1997 год. и математическа гимназия „ Д-р Петър Берон“ – Варна през 2000 год. след това продължава образованието си в Първа езикова гимназия (немски и английски език) до 2005 год. Получава грамота за високи постижения по време на обучението и се дипломира с пълно отличие. Владее писмено и устно немски език, като има диплома за това. Завършва дентална медицина в МУ, Варна, ФДМ през 2011 год. През 2015 год. взема специалност „Оперативно зъболечение и ендодонтия“. Има многобройни участия в лекционни и практически курсове, клинични семинари и конгреси. Работи като редовен асистент в Катедра „Консервативно зъболечение и орална патология“ на ФДМ, Варна от октомври 2011 год. до сега и в АГППИПДМ- Елит Дентал ООД от декември 2011 год. до сега. Д-р Колева е професионалист, който работи неуморно върху следдипломната си подготовка и това е отразено в посещението на

разнообразни и многобройни мероприятия, свързани с денталната медицина и в частност със специалността Оперативно зъболечение и ендодонтия.

Структура и раздели на дисертационния труд:

Дисертационният труд от 214 стр. е структуриран съобразно изискванията на Правилника за развитие на академичните кадри на МУ – Варна от 22. 07. 2019 год., стр. 35 и включва въведение, литературен обзор – 48 стр., анализ на литературния обзор – 5 стр., цел и задачи – 1 стр., материал и методи – 27 стр., резултати и обсъждане на резултатите – 87 стр., изводи – 4стр., заключение – 2 стр., самооценка на приносите – 2 стр., книгопис – 20 стр. (19 на кирилица и 314 на латиница) и приложения – 17 стр. Последните са: анкетна карта, карта за клинично изследване, бланка за попълване на резултатите от тестване качествата на слюнката, клиничен протокол за преглед и диагностика на зъбна ерозия, протокол за превантивно-лечебни мерки за пациенти със зъбна ерозия, декларация за информирано съгласие на пациента, декларация за оригиналност, декларация за оригиналност за изработване на физиотерапевтично приспособление.

Актуалност на разработвания проблем

Зъбната ерозия е некариозно заболяване, което днес изисква нов прочит и нови подходи в лечението поради широкото си разпространение, свързано с активното поемане на различни напитки – екзогенни причини, както и с действието на вътрешни фактори – ГЕФР, булимия. Тя засяга особено младите хора, за които е необходимо да се въведе действена профилактика. Проблем е и хиперестезията, придружаваща ерозивните дефекти, както и диференциалната диагностика на заболяването . Актуалността на дисертацията се определя от съществените достижения на науката, които са приложими в терапията на ерозията и се изразява в необходимостта от комплексно изследване на клиниката и лечението ѝ.

Литературен обзор - състояние на проблема

Д-р Колева е включила голям брой литературни източници – общо 265 в своята литературна справка. Последователно и аргументирано са представени всички значими проблеми, съществуващи в разискваната тема. Коментирани са същност, епидемиология, етиология на заболяването зъбна ерозия, патогенетичен механизъм, класификация, клинична картина, диагноза и диференциална диагноза, анамнеза и клинични индекси. Демонстрирани са изчерпателни познания по темата, произлизащи от достоверни източници, стилът на писане е ясен и аналитичен и работата е разбираема, разпознаваема, с логическа връзка между отделните структурни отдели на обзора. В резултат на анализа и задълбочеността при представянето на обзора,

естествено и логически произлизат някои интересни проблеми, като превенция и лечение на зъбната ерозия, роля на реминерализацията, на нанотехнологиите, на специфични средства, инхибиращи емайловото разтваряне, приложение на различни физиотерапевтични средства при ранните стадии на ерозията.

Цел и задачи, материали и методи на изследванията

Целта и поставените задачи са правилно и ясно формулирани, в съответствие с нерешените проблеми. Целта е малко дълга като формулировка. Усилията са насочени към установяване разпространението и диференциално-диагностичните и клинични особености, в частност на ранните стадии, към установяване влиянието на слюнката и необходимост да се провери ефикасността на методите на реминерализиращата терапия чрез приложение на лабораторно–експериментални и клинични методики. Общо са определени 6 задачи. Използваните методики са обективни и възпроизводими – епидемиологични проучвания на база анкетни карти и анамнестични данни, обективен анализ на клиниката на заболяването, изследване рН на стимулирана и нестимулирана слюнка при пациенти с ерозии, моделни системи от екстрахирани зъби като експериментален дизайн на изследването за оценка ефективността на различни методи за реминерализация клинични методи. Материалите включват 332 пациента в анкетата, 154 пациента, обект на наблюдение в клиничните наблюдения, 104 души при изследване на слюнка, 72 екстрахирани молара, восък, прозрачна пластмаса; използвани са и редица съвременни уреди като 3D интраорален скенер, софтуер за 3D дигитален дизайн; приложени са и софтуерни програми за принтирането; специално за целите на експеримента са направени приспособления № 1 и 2. Тези методи и материали определят и оригиналността на представената работа, както и актуалността ѝ. Статистическият анализ съдържа редица тестове като дескриптивен, корелационен, вариационен, графичен и дисперсионен анализ, χ^2 – тест за зависимост между два признака, z критерий – стандартно нормално разпространение, крос таблици, показател за съотношение на шансовете. Използваните методи успешно изясняват и решават поставените задачи.

Анализ и обсъждане на резултатите

Резултатите са подробно представени в табличен, графичен и фотодокументален вид, като при 1–ва, 2-ра, 3-та и 4-та задача има голям брой диаграми – кръгови (тип пай) и обичайни, както и таблични резултати, които са подробно интерпретирани. В задача 5 е дадена подробна фотодокументация на моделите и приспособленията, както и 3D шини от прозрачна пластмаса. Таблиците и фигурите са ясни и прегледни. Резултатите са представени изчерпателно чрез подробни нагледни източници на данни, подробно описани клинични показатели и случаи, фотоснимки в разгърнатата последователност. Само в автореферата има 9 таблици и 51 фигури.

Дискусията и анализа на резултатите са представени на 87 стр. като се коментират резултатите в контекста на литературните данни и се свързват с теорията и практиката. В светлината на новите данни се очертава ролята на различните фактори при формиране на ерозивни промени. Обсъждането е направено с добър професионален стил.

Изводи и препоръки

Изводите са направени към всяка задача, при 1-ва – 6 извода, при 2-ра – 5, при 3-та 4, при 4-та – 6, при 5-та – 2 и при 6-та – един извод. Те синтезирано обобщават резултатите и произтичат логично от тях за всяка една задача поотделно. Изводите по първите три задачи имат научно теоретично значение и в известна степен и приложен характер и разкриват нови данни за ерозията, които обогатяват теоретичните ни познания за това многофакторно и комплексно некариозно заболяване.

За клиничната практика са важни изводите по 4-та, 5-та и 6-та задача. Те са свързани и с приносите в дисертационния труд. степента на зъбна ерозия

Приноси и значимост за науката и практиката

Докторантката е обобщила приноси с оригинален и потвърдителен характер. Формулирани са оригинални научно-практически и научно-теоретични приноси. Смятам, че предложените приноси са реално защитени в представения труд. Те ще подпомогнат теорията и практиката на случаите с ерозия, и ще допринесат за оптимизиране на подходите, свързани с профилактика и лечение на ерозивните промени. Особено полезни са адресираните към колегията „Клиничен протокол за преглед и диагностика на зъбната ерозия” и „Протокол за превантивно-лечебни мерки на пациенти със зъбна ерозия”. Намирам за много полезно за теорията на ерозията популяризирането и модифицирането на утвърдената BEWE система за оценка и прилагането на индивидуален лечебно-профилактичен протокол при клиничните случаи.

Преценка на публикациите, свързани с дисертационния труд

Представени са 4 пълнотекстови публикации в национални списания и 2 участия в национални научни форуми с международно участие, няма данни за участие в научни проекти. В повечето от тях – 5 бр. д-р Колева е първи автор със съществено участие в разработките. Препоръчвам на докторантката да публикува и в чуждестранни списания. Представените трудове отразяват в голяма степен резултатите от различни етапи в изследванията на дисертационния труд.

Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията на МУ Варна и в съкратен вид представя най-важните части от дисертационния труд. Написан е на 83 стр. и богато онагледен с 51 фигури и 9 таблици и напълно отговаря на възприетите у нас академични правила за подготовка на автореферат.

Критични бележки

Смятам, че ерозивните промени не се менажират, а се профилакират, лекуват и проследяват. Добре е да се внимава при терминологията и употребата на чуждици в научните трудове. Също смятам, че целта е необходимо да се формулира максимално кратко и ясно.

Лични впечатления

Познавам много добре д-р Майя Колева още от назначаването ѝ във Факултета и имам отлични впечатления от работата ѝ като асистент и специализант. Поради това, а също и след прочита на дисертацията ѝ, мога да дам висока оценка за нейната работа като асистент и изследовател. Приятно съм изненадана от развитието ѝ в научните изследвания под вещото ръководство на проф. Славчо Димитров.

Заклучение

Дисертационният труд на д-р Майя Колева съдържа научни и научно-приложни резултати, които са оригинални и отговарят на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Представените материали и резултати напълно съответстват на изискванията на МУ - Варна. Научната работа показва, че свободната докторантка д-р Майя Деянова Колева, притежава задълбочени теоретични знания и практически професионални умения по научната специалност и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

На базата на всичко казано по-горе и представения дисертационен труд **„Зъбна ерозия – епидемиология, клинични особености, лечение и профилактика на ранните стадии“** и оригиналните му приноси, предлагам и гласувам с убеждение на д-р Майя Колева да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 03.03.01 терапевтична стоматология.

03. 03. 2020

проф. Р. Василева

()